

Klimat- och näringslivsdepartementet, Miljöprövningsenheten
Er referens/ärendenr: KN2023/03016
kn.remissvar@regeringskansliet.se
lars.bryntesson@regeringskansliet.se

Remissyttrande från SKGS över Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18)

Sammanfattning

SKGS tillstyrker förslaget om rätt till inlösen för fastigheter närmare än 6 gånger totalhöjden.

SKGS tillstyrker även förslaget till intäktsdelning till närboende inom 10 gånger totalhöjden. Den föreslagna maxnivån på 2 procent av omsättningen kan vara för hög och ha en för stor inverkan på lönsamheten och ett lägre tak bör övervägas. Omsättningen som ersättningen baseras på bör baseras på den faktiska omsättningen inklusive fastprisavtal.

SKGS anser att det behövs ett ekonomiskt incitament för kommuner att tillstyrka vindkraft. SKGS håller även med utredningens slutsats om att detta inte kan åstadkommas utan statlig finansiering. Fastighetsskatten för vindkraft bör därför kommunaliseras. Upplägget bör göras på samma sätt som den kommunala fastighetsavgiften för bostadshus.

SKGS uppmanar regeringen att skyndsamt ändra det kommunala vetot genom att gå vidare med förslagen från utredningen En rättssäker vindkraftsprövning i propositionen Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft.

SKGS yttrande

Industrins omställning och nya industrisatsningar i Sverige förväntas leda till en ökning av industrins elbehov med 70 TWh mellan 2023-2030 enligt en färsk studie från SKGS. Enligt samma studie kan energibalansen i Sverige upprätthållas förutsatt att utbyggnaden av vindkraft på land fortsätter på samma nivå som idag, det vill säga en ökning med 5,4 TWh per år mellan 2025-2030. Tyvärr ser utbyggnadstakten för landbaserad vindkraft ut att avta kraftigt efter 2025 där den främsta orsaken är att kommuner inte tillstyrker vindkraftsprojekt. Det behövs därför starkare incitament för både närboende och kommuner att tillstyrka vindkraftsetableringar och därutöver skulle bestämmelserna kring det kommunala vetot behöva ses över. Om vetot ska vara kvar behöver det meddelas tidigare och en tillstyrkan måste vara bindande under en viss tid.

Utredningen föreslår att boende inom en radie av sex gånger totalhöjden ska ha rätt till inlösen av fastigheten. Detta kommer att ta bort mycket av den osäkerhet som finns kring minskat värde på fastigheter som ligger nära vindkraftverk. SKGS anser att förslaget är rimligt och SKGS tillstyrker förslaget.

SKGS är den råvaruförädlare och elintensiva industrin i Sverige, Skogen, Kemin, Gruvorna och Stålet. Basindustrin står för en viktig del av sysselsättningen i näringslivet i Sverige och industriproduktionen finns framförallt ute i glesbygden, där inte så många andra arbetstillfällen ges. Basindustrins roll för Sveriges handelsbalans är betydande och den står för cirka en femtedel av varuexporten. Möjligheten att kunna sälja sina varor till konkurrenskraftiga priser på världsmarknaden är nödvändig för svensk basindustri.

Box 55525, 102 04 Stockholm, Tel. 08-762 79 83, info@skgs.org, www.skgs.org

Utredningens förslag om en intäktsdelning med närboende inom ett avstånd av 10 gånger totalhöjden är en bra konstruktion som om det utformas rätt verkar generera en tillräckligt stor summa till de närboende samtidigt som det inte blir allt för belastande för ägaren till vindkraftverket. Den föreslagna maxnivån på 2 procent av omsättningen kan vara för hög och få en för stor inverkan på lönsamheten och ett lägre tak bör övervägas. SKGS anser att förslaget är bra men anser att de kan vara rimligt att det ska vara den faktiska intäkten som utgör grunden för ersättningens storlek. Utredningen föreslår att intäkten ska beräknas så som att all producerad el har sålts till spotpris på marknaden men eftersom det är vanligt förekommande med prissäkrade långtidskontrakt, Power Purchase Agreements (PPA:er) så kan spotpriset ge en felaktig bild och bli betydligt dyrare än det satta taket procent.

SKGS delar utredningens slutsats att förhandlingar mellan kommun och projektörer om bygdemedelsavtal måste upphöra och att kommunernas inblandning i vindkraftsetableringar måste få ett tydligt rättsligt ramverk. Vi instämmer även i förslaget att det ska finnas ett lagreglerat tak för hur hög andel av parkens produktionsintäkter som kommunen får ange att finansieringen till lokalsamhället ska motsvara.

För att möjliggöra en tillräcklig utbyggnadstakt behöver kommuner samt närboende få starkare incitament att öka acceptansen eller till och med skapa engagemang till en vindkraftsutbyggnad i det egna närområdet. Samtidigt får inte de finansiella förutsättningarna för att bygga ut landbaserad vindkraft i Sverige var betydligt sämre än i andra närliggande länder. Då finns risken att investeringarna helt enkelt väljer att flytta sina investeringar dit istället.

SKGS delar utredningens slutsats att tillräckliga ekonomiska incitament inte kan skapas för kommuner utan en statlig finansiering. Om finansieringen helt ska tas från vindkraftsägarna riskerar det att försämra lönsamheten och göra att investeringar sker i andra länder i stället. SKGS föreslår därför att fastighetsskatten för vindkraft bör kommunaliseras. Upplägget bör göras på samma sätt som den kommunala fastighetsavgiften för bostadshus. Detta ska endast gälla vindkraft och inte kraftproduktion eller andra verksamhetstyper generellt. SKGS förespråkar i de flesta sammanhang tekniskneutralitet och att de olika kraftslagen ska behandlas lika. Vi anser dock att i fallet med vindkraft finns ett behov av att ge ett särskilt incitament till kommuner att ge tillstånd till etablering av vindkraft i den egna kommunen som inte krävs för andra kraftslag. SKGS utesluter inte att fastighetsskatten för andra kraftslag ska kommunaliseras, men ser det inte som helt nödvändigt.

Regeringen behöver även se över det kommunala vetot. Det är en orimlig ordning att en kommun kan ändra sitt beslut när som helst under processen. Vi uppmanar regeringen att skyndsamt ändra det kommunala vetot genom att gå vidare med de förslag från utredningen En rättssäker vindkraftsprövning i propositionen Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft. Enligt förslaget bevaras kommunens planmonopol men kommunens besked lämnas tidigt och blir bindande genom tillståndsprövningsprocessen.

SKGS utgångspunkt

Svensk basindustri är avgörande för Sveriges ekonomi. Skogen, kemin, gruvorna och stålet är moderna och konkurrenskraftiga industrisektorer i internationell toppklass.

Basindustrin står för en stor del av sysselsättningen i Sverige, 177 000 svenskar är direkt eller indirekt beroende av basindustrin. Runt fabrikerna finns nätverk av mindre företag för transporter, varor och servicetjänster vilket har stor betydelse för den lokala och regionala tillväxten.

Basindustrins roll för Sveriges handelsbalans är betydande; den står för ca 20 procent av exportintäkterna (2021). Genom exporten av produkter baserad på svensk råvara och förädlad med el som har mycket låga koldioxidutsläpp gör basindustrin en stor global klimatnytta. Om denna elintensiva produktion i stället skett i länder med i huvudsak fossilbaserad elproduktion hade slutprodukternas koldioxidavtryck varit markant högre.

Basindustrierna investerar nu stort för att fasa ut fossil energi ur produktionsprocesser och transporter. Industriernas färdplaner för fossilfrihet är ambitiösa och har en avgörande betydelse för att nå svenska och internationella mål om utsläppsminskningar. En av de viktigaste förutsättningarna för basindustrins omställning är säker tillgång till el till konkurrenskraftiga kostnader.

För att nå Sveriges klimatmål om att nettoutsläppen av koldioxid ska vara noll kommer en stor omställning ske i den svenska basindustrin. Omställningen kommer i stor utsträckning ske genom elektrifiering av industrins processer. Industrins elbehov ökar med 70 TWh fram till 2030. Det motsvarar ytterligare hälften av Sveriges nuvarande totala elanvändning om 140 TWh. Elektrifieringen av industrins tillverkningsprocesser, men också för Sverige helt nya industrier, driver efterfrågan på fossilfri el från 45 till 115 TWh under perioden 2023-2030.

Fram till 2030 är det i princip bara landbaserad vindkraft som kommer att kunna bidra till de stora volymer el som behövs. Parallellt behövs stora satsningar på både kärnkraft och havsbaserad vind. Dessa kraftslag kommer dock att komma på plats först i början av 2030-talet.

Stockholm den 11 september 2023

Johan Bruce

Verksamhetsansvarig SKGS